

Nr 2

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en utredning angående justitiekanslersämbetets arbetsuppgifter och organisation.

I de likalydande motionerna nr 212 i första kammaren av herr *Ohlon m. fl.* och nr 211 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning angående justitiekanslersämbetets arbetsuppgifter och organisation.

Motionerna ha hänvisats till första lagutskottet. Enligt överenskommelse mellan konstitutionsutskottet och första lagutskottet ha motionerna hänskjutits till sammansatt konstitutions- och första lagutskott.

Beträffande motiveringen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Gällande rätt

Enligt § 27 regeringsformen må Konungen till justitiekansler nämna en lagfaren, skicklig och oväldig person, som i domarevärv varit nyttjad. Denne, såsom Konungens högste ombudsman, åligger förnämligast att föra eller låta föra Konungens talan i mål, som röra kronans rätt, samt att, å Konungens vägnar, ha tillsyn över rättvisans handhavande och i sådan egenskap beivra fel, som begås av domare och ämbetsmän. Justitiekanslern har fullmakt på sitt ämbete, men han är jämlikt § 35 regeringsformen förtroendeämbetsman.

Justitiekanslerns huvudsakliga arbetsuppgifter angivas närmare i den för ämbetet utfärdade instruktionen. I denna stadgas, att justitiekanslern är Kungl. Maj:ts högste ombudsman. Honom åligger att under Kungl. Maj:t bevaka kronans rätt samt att efter anmodan tillhandagå Kungl. Maj:t med råd och utredningar i juridiska angelägenheter. Därjämte skall justitiekanslern ha tillsyn över att domare och andra som äro underkastade ämbetsansvar fullgöra sin skyldighet, och han är under Kungl. Maj:t särskild åklagare i fråga om brott i ämbetet. Riksdagens ombudsmän äro undantagna från justitiekanslerns tillsyn. Med advokatväsendet har justitiekanslern att taga den befattning, som föreskrives i rättegångsbalken. Därjämte åligger det justitiekanslern att, enligt vad därom är stadgat i tryckfrihetsförordningen, vaka över tryckfriheten (1 §). I mål, som röra kronans rätt, skall justitiekanslern, där det ej ankommer på annan myn-

dighet, föra eller låta föra Kungl. Maj:ts talan samt, på sätt därom är stadgat, besluta om fullföljande av talan i sådana mål. Har annan myndighet att bevaka kronans rätt, skall justitiekanslern öva uppsikt å myndighetens verksamhet i sådant hänseende. I fråga om de ansökningar och andra skrifter, som lämnats till Konungen personligen och därefter blivit till justitiekanslern överlämnade, skall denne besluta angående den vidare åtgärd, som bör vidtagas (2 §). Justitiekanslern skall vidare vaka över att lagar, författningar och instruktioner efterlevas av domare och andra som äro underkastade ämbetsansvar. Då klagomål anföras hos honom eller något eljest kommer till hans kännedom, som synes påkalla åtgärd, skall han föranstalta om undersökning i saken. Justitiekanslern skall granska till ämbetet avlämnade arbetsredogörelser, rotlar, dagböcker och dylikt. Finnes någon ha gjort sig skyldig till fel i ämbetet, skall justitiekanslern beivra felet. Är det av ringare beskaffenhet, må justitiekanslern låta bero vid vunnen rättelse, avgiven förklaring eller vad eljest förekommit (3 §). Justitiekanslern skall företaga inspektioner för att göra sig underrättad om lagskipningens tillstånd och om de förhållanden i övrigt, som tillhöra området för hans ämbetsutövning (5 §). Han äger övervara domstolars och andra myndigheters överläggningar och beslut, dock utan rättighet att yttra sin mening, samt skall ha tillgång till myndigheternas protokoll och handlingar (6 §). Justitiekanslern äger ensam beslutanderätt i de till ämbetet hörande ärendena (9 §). I mål, som röra kronans rätt, äger justitiekanslern förordna ombud att föra talan. Han må även uppdraga åt riksåklagaren, byråchef hos ämbetet eller annan lämplig person att utföra av honom beslutade åtal. Fullföljande av sådant åtal i högsta domstolen må dock ej beslutas av annan än justitiekanslern (11 §). Då justitiekanslern åtnjuter semester eller annan ledighet eller företager tjänsteresa, förordnar Kungl. Maj:t annan person att förestå ämbetet (20 §).

Såsom framgår av 1 § instruktionen har justitiekanslern ålagts vissa uppgifter enligt stadganden i rättegångsbalken och tryckfrihetsförordningen. Jämlikt 8 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken äger justitiekanslern hos advokatsamfundets styrelse påkalla åtgärd mot advokat, som åsidosätter sin plikt eller ej längre är behörig att vara advokat. Enligt 8 § nyssnämnda kapitel må justitiekanslern hos högsta domstolen överklaga beslut, varigenom styrelsen uteslutit advokat ur samfundet eller meddelat advokat varning eller erinran. — I 9 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen stadgas, att chefen för justitiedepartementet skall, om han finner allmänt åtal böra anställas för tryckfrihetsbrott, med överlämnande av skriften göra anmälan därom hos justitiekanslern, att denne även utan sådan anmälan äger väcka åtal för tryckfrihetsbrott, som hör under allmänt åtal, samt att justitiekanslern är åklagare jämväl i fråga om annat brott mot bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen.

Justitiekanslern har vidare ålagts vissa speciella uppgifter enligt bestämmelser i andra författningar. Såsom exempel härpå må nämnas, att justitiekanslern på begäran av anhållningsmyndighet äger medgiva viss förlängning av den tid, inom vilken, enligt vad som stadgas i rättegångsbalken, häktningsframställning senast skall avlåtas (2 § lagen den 21 mars 1952 med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål). — Justitiekanslern eller — efter dennes medgivande — kommun, pensionsnämnds ordförande och pensionsstyrelsens ombud må vidare överklaga pensionsstyrelsens beslut i ärende rörande pension (37 § lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering). — Därjämte har justitiekanslern att behandla framställningar jämlikt lagen den 17 december 1948 om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge, och vissa framställningar enligt kungl. förordningen den 14 december 1917 ang. indrivning och redovisning av böter, de s. k. böteskonventionsärendena. — Slutligen förtjänar nämnas, att justitiekanslern i vissa fall har att utse ombud, som skall hos rätten ansöka om att ekonomisk förening skall träda i likvidation (73 § lagen den 1 juni 1951 om ekonomiska föreningar).

Jämlikt 10 § instruktionen för justitiekanslersämbetet äro hos detta anställda byråchefer och de befattningshavare i övrigt, som angivas i gällande personalförteckning, samt därutöver, i mån av behov och tillgång på medel, icke-ordinarie personal. Ämbetets juridiskt utbildade tjänstemän å ordinarie stat äro för närvarande två byråchefer, en i lönegrad Cr 13 (tillsatt genom förordnande tills vidare) och en i lönegrad Ca 37 (tillsatt genom fullmakt) samt en byrådirektör i lönegrad Ca 31 (likaledes tillsatt genom fullmakt). Jämlikt 17 § ämbetsinstruktionen tillsättas byråcheferna och byrådirektören av Kungl. Maj:t. — För budgetåret 1954/55 finnes därjämte ett förslagsanslag å 24 000 kronor för avlöningar till icke-ordinarie personal, vilket anslag icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Justitiekanslern har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 hemställt, att nämnda anslag måtte uppföras med oförändrat belopp. Chefen för justitiedepartementet förordade emellertid — under åberopande av justitiekanslersämbetets stora arbetsbörda och av att anslagsöverskridanden tidigare ägt rum — en uppräknig av anslaget till, med beaktande jämväl av grundlönebeloppsändringar, 49 700 kronor, varav dock icke mer än 31 800 kronor finge användas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Statsutskottet tillstyrkte detta förslag (utl. nr 2), som sedermera bifölls av riksdagen.

Historik

Enligt § 27 regeringsformen i dess ursprungliga lydelse skulle Konungen till justitiekansler nämna en lagfaren, skicklig och oväldig man, som i domarevärv varit nyttjad. Det ålåg denne förnämligast att såsom Konung-

ens högste ombudsman föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra Konungens talan i mål, som rörde allmän säkerhet och kronans rätt, samt att å Konungens vägnar hava tillsyn över rättvisans handhavande och i sådan egenskap beivra fel som begingos av domare och ämbetsmän. — De uppgifter, som ålades justitiekanslern enligt denna paragraf och den 1809 utfärdade instruktionen för ämbetet, voro i väsentliga delar desamma som de som alltjämt åvila honom, dock med det betydelsefulla tillägget att justitiekanslern fram till 1948 även var högste åklagare och chef för åklagarväsendet. Anledning saknas att i denna framställning ingå på vissa speciella i regeringsformen i dess ursprungliga lydelse och i nyssnämnda instruktion angivna ämbetsuppgifter, vilka upphörde redan i samband med departementalreformen åren 1840—1841. — Instruktionen av år 1809 har sedermera efterträtts av andra.

Vad angår under senare år framkomna reformförslag beträffande justitiekanslersämbetet må till en början nämnas, att i en vid 1934 års riksdag väckt motion (II: 158 av herr Anderson i Norrköping m. fl.) hemställdes om sådan ändring av § 35 regeringsformen, att justitiekanslerns egenskap av förtroendeämbetsman upphävdes. I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 7) avstyrkte konstitutionsutskottet motionen och framhöll därvid bl. a., att justitiekanslerns ämbetsåligganden vore av sådan art att han alltjämt borde vara förtroendeämbetsman.

Vid 1937 års riksdag väcktes flera motioner (I: 141 av herr Fredrik Ström och II: 293 av herr Wallén samt II: 187 av herrar Fast och Hallén) avseende — förutom justitieombudsmannens och militieombudsmannens — även justitiekanslerns ämbetsställning. Såvitt avsåg justitiekanslern hemställdes dels om utredning och förslag rörande sådan ändring av regeringsformen, att justitiekanslern ålades effektiv kontroll å Konungens vägnar över jurisdiktionens och administrationens handhavande och tillämpning, samt dels om utredning rörande vilka åtgärder som lämpligen borde vidtagas för att giva justitiekanslern en starkare ställning gentemot domstolar samt ämbets- och tjänstemän. Konstitutionsutskottet ställde sig (utl. nr 20) positivt till en utredning i syfte att giva justitieombudsmannen, militieombudsmannen och justitiekanslern större möjlighet att under mera stadigvarande innehav av ämbetena med kraft utöva dessa. Därvid framhölls bl. a., att utredningen i första hand borde avse justitieombudsmannen och militieombudsmannen, men att — med hänsyn till det nära sambandet mellan nämnda båda ämbetsmän och justitiekanslern — även den sistnämndes allmänna ämbetsställning borde utredas. Riksdagen godkände utskottsutlåtandet och hemställde (skr. nr 313) hos Kungl. Maj:t om den föreslagna utredningen.

Med anledning därav tillkallades — enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 november 1937 — fem sakkunniga, vilka avlämnade betänkande i ämnet den 16 mars 1939 (SOU 1939: 7). I detta framlades intet positivt

förslag beträffande justitiekanslersämbetet. Orsaken härtill angavs vara, att det då nyligen framlagda förslaget till ny processlagstiftning vore av väsentlig betydelse för frågan om justitiekanslersämbetets omgestaltning, att de sakkunniga saknade möjligheter och förutsättningar att ingå på denna fråga samt att inga ändringar i justitiekanslerns instruktion borde företagas fristående från processreformen. De sakkunniga gjorde dock vissa uttalanden beträffande justitiekanslersämbetet, vilka förtjäna omnämnas i detta sammanhang. — I frågan om justitiekanslerns egenskap av förtroendeämbetsman borde bibehållas eller icke anslöto sig de sakkunniga till den ståndpunkt som intagits av 1934 års riksdag samt framhöllo, att innehavarna av justitiekanslersämbetet i allmänhet utövat sin befattning under avsevärda tidsperioder oberoende av politiska systemskiften. — De sakkunniga framhöllo därefter, att justitiekanslersämbetets uppgifter såsom chefsmyndighet för åklagarväsendet sannolikt skulle komma att icke oväsentligt ökas efter genomförandet av processreformen samt att — för den händelse justitiekanslerns personliga åligganden då skulle bli alltför betungande — det vore tänkbart att antingen överföra vissa justitiekanslerns åligganden till ett eller flera andra existerande statliga ämbeten eller tillskapa ett nytt ämbete för övertagande av viss del av justitiekanslerns göromål.

I betänkandet diskuterades vidare justitiekanslerns uppgifter i fråga om övervakningen av statens ämbets- och tjänstemän. Beträffande justitiekanslerns inspektionsresor anmärktes, att denne, i likhet med justitieombudsmannen, brukade besöka varje domstol, länsstyrelse etc. ungefär vart tionde år, vilken inspektionsfrekvens finge anses väl avvägd och borde bibehållas. — I fråga om justitiekanslerns funktion såsom klagoinstans för allmänheten förklarade de sakkunniga, att det kunde vara ur vissa synpunkter, exempelvis för undvikande av onödigt dubbelarbete för de sidordnade instanserna justitiekanslern och justitieombudsmannen, fördelaktigt, att ärenden av ifrågavarande art — med visst i detta sammanhang betydelselöst undantag — överfördes på justitieombudsmannen, som hos allmänheten hade stadgat förtroende som en folkets ombudsman. — De sakkunniga ställde sig däremot avvisande till en ändring beträffande skyldigheten för olika myndigheter att till justitiekanslern insända årliga arbetsredogörelser. — Vidare framhölls, att justitiekanslern — såsom alltjämt är förhållandet — hade uppsikt jämväl över kommunala myndigheter. Någon inskränkning av justitiekanslerns uppgifter i detta hänseende ansågs icke böra ifrågakomma. — I betänkandet diskuterades även justitiekanslerns verksamhet såsom remissinstans för Kungl. Maj:t, varvid påpekades, att årliga antalet remisser vore betydande, men att det finge anses vara av väsentlig betydelse, att justitiekanslern, som — ehuru formellt hörande till Kungl. Maj:ts kansli — likväl intoge en relativt fristående ställning, jämväl i fortsättningen bibehölle ifrågavarande arbetsuppgift. Dock borde yttrande

från justitiekanslern företrädesvis inhämtas endast i fråga om sådana ärenden som berörde dennes verksamhetsområde men icke över exempelvis spörsmål av rent ekonomisk natur. — De sakkunniga påpekade vidare, att justitiekanslerns befattning med kronans civila rättegångar i hög grad minskat samt att det kunde ifrågasättas om icke statliga verk och myndigheter borde i större utsträckning än dittills hänvända sig till justitiekanslersämbetet i sådana ärenden. — Justitiekanslerns uppgift att i fråga om supplikerna (ansökningar och andra skrifter som lämnats till Konungen personligen och därefter blivit översända till justitiekanslern) besluta angående den vidare åtgärd, som borde vidtagas, ansågs ej vara av nämnvärd betydelse för ämbetets arbetsbörda.

De sakkunniga förordade slutligen att, för den händelse en klyvning av justitiekanslersämbetet skulle bli nödvändig, åklagaruppgifterna och uppsikten över ämbets- och tjänstemän borde förläggas till den ene av de båda befattningshavare, som skulle behöva tillsättas, samt att den andre i första hand skulle fungera som »kronjurist», d. v. s. vara Kungl. Maj:ts juridiske expert och rådgivare samt handhava tillsynen över statens civila processer.

Den 9 november 1945 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för justitiedepartementet att tillkalla sakkunniga för att verkställa utredning angående omorganisation av justitiekanslersämbetet i anledning av processreformen, jämte därmed sammanhängande frågor. I direktiven för utredningen framhöll departementschefen, att processreformen skulle komma att medföra en betydande utvidgning av justitiekanslerns arbetsbörda, att denna redan tidigare vore mycket tyngande, att tidigare reformförslag beträffande ämbetet icke lett till något resultat, då man ej velat föregripa den omorganisation som skulle bli erforderlig vid processreformens genomförande, samt att en delegation till underordnade befattningshavare av beslutanderätten i vissa ärenden icke vore förenlig med ämbetets natur, varför en överflyttning av vissa arbetsuppgifter till andra myndigheter eller en klyvning av ämbetet borde övervägas. — De sakkunniga avlämnade betänkande den 19 december 1946 (SOU 1946: 92). Där i erinrades till en början om att justitiekanslern på grund av sin stora arbetsbörda under senare år endast i ringa utsträckning medhunnit att företaga inspektionsresor. Vidare framhölls, att den av justitiekanslern själv utövade verksamheten med avseende å kronans civila rättegångar varit av begränsad omfattning. Desto mera tidskrävande vore justitiekanslerns verksamhet såsom remissinstans för Kungl. Maj:t. Därjämte hade under senare år till justitiekanslern överlämnats åtskilliga andra ärenden, som varit av omfattande beskaffenhet, t.ex. Unmansaffären och Högbroforssaken.

Beträffande huvudlinjerna för en omorganisation anförde de sakkunniga bl. a. följande: Den arbetsbörda, vilken redan med dittillsvarande uppgifter åvilade justitiekanslern, vore uppenbarligen alltför stor för att med ämbe-

tets dåvarande organisation kunna tillfredsställande bemästras. Sålunda hade det sedan flera år tillbaka visat sig nödvändigt för justitiekanslern att i avsevärd utsträckning begära partiell tjänstledighet för att erhålla avlastning av arbetsbördan. Under vissa tidsperioder, ibland ända upp till tre månader årligen, hade ämbetet alltså i verkligheten varit dubblerat. Vidare hade ämbetets personal tidvis måst förstärkas långt utöver den egentliga ramen för organisationen. Slutligen hade särskilda personer utanför ämbetet meddelats uppdrag att biträda vid behandlingen av vissa ärenden. Trots nämnda åtgärder hade justitiekanslern exempelvis icke medhunnit att i erforderlig utsträckning företaga inspektionsresor eller att ägna uppmärksamhet åt det sätt varpå olika statsmyndigheter fyllt sin uppgift såsom rättsliga vårdare av kronans intressen. Över huvud taget hade justitiekanslern varit alltför strängt bunden av löpande arbetsuppgifter och i alltför ringa grad kunnat taga initiativ till självständiga undersökningar. Det hade icke ens varit möjligt att handlägga alla inkommande ärenden med önskvärd snabbhet. Nya rättegångsbalkens ikraftträdande skulle komma att medföra en väsentlig utvidgning av justitiekanslerns ämbetsuppgifter. Nämnvärd arbetslättnad för justitiekanslern torde ej kunna ernås genom personalförstärkning hos ämbetet, så framt icke samtidigt beslutanderätten i viktiga ärenden delegerades, något som dock skulle strida mot ämbetets av ålder utpräglad personliga karaktär. Då en överföring av någon eller några betydelsefullare grupper av ärenden till annat då befintligt ämbetsverk icke lämpligen kunde äga rum, framstode det såsom ofrånkomligt, att en uppdelning av ämbetet komme till stånd. Det vore uppenbart, att en uppdelning borde avse att hos en myndighet samla åklagargöromålen, vilka i den nya rättegångsordningen skulle bli omfattande och maktpåliggande samt otvivelaktigt komme att helt kräva sin man.

På grundval av vad sålunda och i övrigt anförts föreslogo de sakkunniga, att ett särskilt ämbete, kallat riksåklagarämbetet, skulle inrättas för högste åklagaren och ledningen av åklagarväsendet i riket, under det att justitiekanslern skulle bibehållas vid utövandet av övriga å honom ankommande uppgifter samt därjämte erhålla den befattning med advokatväsendet som den nya rättegångsbalken stadgade. I samband därmed förordades, att vissa speciella åklagaruppgifter alltjämt skulle omhänderhavas av justitiekanslern. Som en följd av dennes egenskap av tillsynsmyndighet borde justitiekanslern alltjämt vara särskild åklagare i fråga om ämbetsbrott. Därjämte borde han bibehålla sin ditillsvarande befattning med tryckfrihetsbrott. — Den lindring i justitiekanslerns arbetsbörda, som förslaget innebure, motsvarade, enligt de sakkunniga, ungefärligen den dåvarande överbelastningen å ämbetet. — Det framhölls slutligen, att justitiekanslerns befattning med kronomålen borde utbyggas samt att det vore önskvärt, att justitiekanslern efter omorganisationen återupptog inspektionsverksamheten i den omfattning som förordats av 1937 års sakkunniga.

I enlighet med vad som anförts i betänkandet framlade de sakkunniga förslag till instruktion för riksåklagarämbetet och ny instruktion för justitiekanslersämbetet. Förslagen ledde till utfärdande av instruktioner för nämnda ämbeten den 30 december 1947, vilka trädde i kraft den 1 januari 1948 och alltså gälla. De överensstämde i allt väsentligt med de sakkunnigas förslag utom i ett hänseende beträffande instruktionen för justitiekanslern. I förslaget 5 § stod: »Justitiekanslern skall årligen företaga inspektioner för att — — —». I instruktionens slutliga utformning har ordet »årligen» fått utgå. — År 1950 genomfördes vissa mindre, i detta sammanhang betydelselösa ändringar i instruktionen.

Regeringsformens § 27 ändrades år 1949 i så måtto att dels ordet »man» ersattes med »person» och ordet »honom» med »denne», dels ock vissa uttryck utgingo med anledning av justitiekanslersämbetets ändrade ställning efter riksåklagarämbetets inrättande.

Vad angår personalen hos ämbetet så biträdde justitiekanslern vid tiden för avlämnandet av 1946 års betänkande av en byråchef såsom enda arbetskraft med juridisk utbildning å ordinarie lönestat. Därjämte funnos två extra ordinarie förste byråsekreterare. Då den ene av sistnämnda båda tjänstemän huvudsakligen sysslade med göromål, som enligt betänkandet skulle överflyttas å riksåklagarämbetet, föreslog de sakkunniga, att en av byråsekreterartjänsterna skulle utgå ur lönestaten. Den andra borde göras till ordinarie. Det framhölls emellertid uttryckligen, att något års erfarenhet av den nya ordningen kunde komma att utvisa behov av personalförstärkning för justitiekanslern. — De sakkunnigas förslag följdes av statsmakterna. Den ene byråsekreteraren blev ordinarie från och med budgetåret 1947/48, och den andre avfördes ur ämbetets personalförteckning från och med budgetåret 1948/49. Från och med budgetåret 1950/51 erhöll justitiekanslersämbetet en ny byråchefstjänst. Denna placerades i lönegrad med beteckningen Cr för att det skulle kunna bli möjligt att förvärva en domstolsjurist, som kunde behålla sin befattning på domarbanan. Från och med budgetåret 1953/54 uppflyttades tjänsten som förste byråsekreterare till byrådirektörsbefattning.

Motionerna

I de nu till behandling föreliggande motionerna framhålles, att justitiekanslersämbetets arbetsbelastning under senare år successivt ökats utan att ämbetet erhållit däremot svarande personalförstärkning. Detta hade medfört, att ämbetet i flera avseenden icke längre kunde fylla avsedda funktioner. Särskilt ämbetets uppgift som s. k. kronjurist hade fått en omfattning, som inkräktade på andra lika viktiga ämbetets funktioner. Det vore en allvarlig brist, att justitiekanslern under de senaste åren icke varit i stånd att företaga inspektionsresor. Med sistnämnda fråga sammanhängande,

enligt motionärerna, spørsmålet om justitiekanslersämbetets granskning av arbetsredogörelser från olika myndigheter, vilken granskning anförtrots åt en utanför ämbetet stående, i annat statligt organ heltidsanställd tjänsteman. Om denna granskning skulle bestå, borde den utsträckas till att omfatta alla centrala ämbetsverk och i viss utsträckning även lokala myndigheter. Det borde dock undersökas, huruvida nyss nämnda arbetsredogörelser vore det effektivaste sättet att följa ifrågavarande myndigheters arbetssätt. Om inspektionsverksamheten ökades, skulle läget, enligt motionärerna, sannolikt bli ett annat. — Åtgärder vore sålunda nödvändiga för att stärka och effektivisera justitiekanslersämbetet. En allsidig utredning beträffande ämbetet borde därför komma till stånd. Därvid borde övervägas vilka uppgifter som i fortsättningen skulle ankomma på ämbetet. Detta borde avlastas från ärenden av perifer art. På grundval av vad som kunde framkomma under utredningsarbetet borde förslag framläggas om en sådan organisation av justitiekanslersämbetet, att detta bleve i stånd att utföra på ämbetet ankommande uppgifter.

Utskottet

Då justitiekanslersämbetet vid årsskiftet 1947/48 uppdelades och ett särskilt riksåklagarämbete inrättades, förefanns hos förstnämnda ämbete ett betydande antal oavgjorda ärenden. Denna balans har därefter — såsom framgår av den vid utlåtandet som bilaga 2 fogade tabellen — icke kunnat nedbringas utan har tvärtom ökat. Om man bortser från böteskonventionsärendena — vilka, om än många till antalet, dock äro av relativt rutinmässig beskaffenhet och därför sakna nämnvärd betydelse i förevarande sammanhang — utgjorde antalet till ettbart av åren 1949—1955 balanserade ärenden 107, 154, 191, 180, 138, 156 respektive 200, i vilka summor dock även ingå sådana ärenden som äro vilande hos ämbetet i avbidan på yttrande från annat håll. Denna utveckling torde framför allt ha berott på att justitiekanslern under ifrågavarande tid haft att avgiva utlåtanden över ett stort antal, delvis ytterst omfattande författningsförslag samt att ämbetet dessutom omhänderhaft speciella, synnerligen tidskrävande utredningar.

För att under sådana förhållanden antalet oavgjorda ärenden icke skulle öka i alltför stor utsträckning har det varit nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder vid sidan av den tidigare omtalade utökningen av till ämbetet fast knuten personal (jämför bilaga 1 till utlåtandet). Sålunda har i avsevärd omfattning en dubbling av ämbetet ägt rum; under 1951 och 1952 fanns exempelvis en t. f. justitiekansler under något mer än tre fjärdedelar av året, 1953 under något mindre än en tredjedel av året och 1954 under drygt halva året. Vidare har en eller flera extra föredragande tjänstgjort hos ämbetet. Vad angår de förut omnämnda böteskonventionsärendena, så ha dessa till följd av särskilt bemyndigande huvudsakligen hand-

lagts av tjänsteman, som i övrigt icke är knuten till ämbetet. Granskningen av arbetsredogörelserna har väsentligen omhänderhafts av tjänsteman utanför ämbetet. Avlöning till samtliga nu nämnda befattningshavare har huvudsakligen utgått ur anslaget till icke-ordinarie personal, vilket anslag från och med budgetåret 1952/53 haft karaktären av förslagsanslag. Nämnda anslag uppgår — såsom tidigare angivits — till 24 000 kronor för innevarande budgetår och till 49 700 kronor för nästkommande budgetår.

Utskottet finner angeläget framhålla betydelsen av att nämnda anslag även i fortsättningen användas till sådan tillfällig personalförstärkning att antalet oavgjorda ärenden snarast skall kunna nedbringas till den omfattning, som må anses naturlig. Utskottet — som haft tillfälle höra justitiekanslern — anser det icke uteslutet, att sådan minskning av arbetsbalansen kan äga rum inom något år. Sedan detta skett synes det antagligt, att ämbetet utan någon egentlig omorganisation av detsamma skall kunna medhinna de för närvarande på ämbetet ankommande uppgifterna, däri inbegripet inspektionsverksamhet i den mån sådan erfordras såsom ett led i tillsynen över ämbets- och tjänstemän. Så torde i synnerhet kunna bli fallet, om — i anslutning till vad som förordades av 1937 års sakkunniga — viss begränsning iakttages i fråga om att anlita ämbetet såsom remissinstans samt om särskilda åtgärder beträffande personal och medel vidtagas, för den händelse ämbetet skulle erhålla en eller flera speciella utredningsuppgifter av mera betydande omfattning. Utskottet är därför icke berett att tillstyrka en utredning, avseende en omorganisation av justitiekanslersämbetet, vare sig i fråga om en uppdelning av ämbetet eller ett delegerande av beslutanderätten utöver vad som för närvarande gäller beträffande böteskonventionsärendena, vilka — såsom ovan framhållits — äro av underordnad betydelse.

Under hänvisning till det anförda får utskottet avstyrka en utredning i motionernas syfte. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner, I: 212 och II: 211, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 mars 1955

På sammansatt konstitutions- och första lagutskotts vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från *konstitutionsutskottet*: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, Hällgren, Herlitz, Englund, Georg Pettersson och Norén; samt

från *första lagutskottet*: herr Rylander, fru Gärde Widemar, herrar Lindgren, Franzén, fröken Öberg, herrar Skoglund i Umeå och Fröding.

Till utlåtandet hörande tabeller finnas intagna efter reservationen (å s. 17 ff.).

Reservation

av herrar *Rylander* och *Englund* samt fru *Gärde Widemar*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Såsom den ovan lämnade redogörelsen utvisar, kunna justitiekanslers-ämbetets olika uppgifter sammanställas i följande huvudgrupper: 1) uppgiften som kronjurist, d. v. s. att vara regeringens juridiske rådgivare, 2) uppgiften som kronans högste ombudsman, d. v. s. att i mål och ärenden av olika beskaffenhet tillvarata statens intressen, 3) uppgiften att å statens vägnar öva tillsyn över alla ämbets- och tjänstemän och beivra av dem begångna fel samt 4) diverse uppgifter av olika slag. Utskottet kommer att upptaga de olika funktioner, justitiekanslern sålunda har att utöva, till närmare behandling var för sig.

Sina olika uppdrag som kronjurist erhåller justitiekanslern i huvudsak på det sättet att från Kungl. Maj:t eller Kungl. Maj:ts kansli yttrande inforas av honom i olika ärenden. Remisserna avse i huvudsak enskilda mål men stundom även nog så omfattande lag- och författningsförslag. Såsom framgår av den vid utskottets utlåtande fogade *Bilaga 2* har antalet remisser efter viss nedgång i förhållande till förkrigsåren under senare år visat en stigande tendens.

Betydelsen av justitiekanslerns uppgifter på detta område får icke underskattas. I och med att statens verksamhet alltmera ökas och vidgas till nya områden, uppkomma i växande grad ofta svårlösta rättsproblem, beträffande vilka behov föreligger att inhämta yttranden från högt kvalificerade och tillika opartiska rättsliga organ. Inom själva regeringen fullgöra vissa av de konsultativa statsråden funktioner av närbesläktat slag, men den stora arbetsbörda, som tynger dessa, begränsar deras möjligheter att ägna alla uppkommande frågor en inträngande behandling. Egentliga utredningar ha de i vart fall icke tillfälle företaga. En naturlig följd härav har blivit, att möjligheten att utnyttja justitiekanslern som remissinstans i stigande grad fått tagas i anspråk. Det torde emellertid knappast vara någon hemlighet att man i statsdepartementen i många fall underlåter att införskaffa yttrande från justitiekanslern, ehuru man gärna i och för sig önskat begagna sig av dennes fackkunskaper, med hänsyn till den stora arbetsbalans, som förefinnes hos ämbetet, och den tidsutdräkt med ärendets slutliga avgörande, som en remiss till justitiekanslern kan befaras komma att föranleda. Man torde sålunda vara befogad säga, att det — utöver vad justitiekanslern på detta område nu uträttar — föreligger ett latent behov av medverkan från justitiekanslersämbetet, som visserligen icke är statistiskt mätbart men som snart nog kan göra sig märkbart. Det är med hänsyn till den pågående samhällsutvecklingen säkerligen icke för djärvt att påstå, att detta behov kan väntas ytterligare öka under den närmaste framtiden.

Justitiekanslerns uppgifter som kronjurist äro särskilt betydelsefulla med tanke på att i vårt land i långt högre grad än i andra länder det slutliga avgörandet — även i mycket kvalificerade rättsliga frågor — lagts i regeringens händer.

Då det gäller justitiekanslerns ställning som kronans ombudsman, kan det synas som om det antal mål — enligt statistiken 15 till 20 om året — i vilka justitiekanslern utövar denna funktion, vore ganska ringa. 1939 års utredning ifrågasatte, om icke statliga verk och inrättningar i större utsträckning än då var fallet borde hänvända sig till justitiekanslern i dylika ärenden. Utöver de rent civila rättegångar, i vilka justitiekanslersämbetet har att företräda kronan, har ett stort delvis nytt område för justitiekanslerns verksamhet efter hand fått aktualitet, nämligen alla de förvaltningsärenden, icke minst besvärsmål, där — oaktat ofta stora ekonomiska intressen stå på spel för det allmänna — staten icke har någon särskild företrädare. I det sammansatta konstitutions- och första lagutskottets utlåtande nr 5 till fjolårets riksdag erinrade nämnda utskott om de omfattande befogenheter att föra kronans talan som justitiekanslern tillerkänts. Utskottet konstaterade, att — oavsett dessas räckvidd — justitiekanslern i verkligheten icke hade praktisk möjlighet att i förvaltningsärenden av olika slag ingripa till förmån för kronan och föra dess talan. Vidare sade sig utskottet icke vilja bestrida att en förbättring av det allmännas klagomöjligheter skulle kunna medföra fördelar. I anslutning till dessa uttalanden från 1954 års riksdag vill utskottet nu understryka angelägenheten av att denna viktiga sida av ombudsmannskapet för kronan blir föremål för skärpt uppmärksamhet. Det är icke osannolikt att en bättre bevakning av statens intressen i åtskilliga förvaltningsärenden skulle visa sig skänka ett icke oväsentligt ekonomiskt utbyte för det allmänna. Huruvida en mera definitiv lösning av frågan om ombudsmannskapet för kronan på dessa områden är att söka inom justitiekanslersämbetets ram, kan icke utan vidare avgöras. I förevarande sammanhang är det tillräckligt att påpeka, att justitiekanslern för närvarande icke har tillräckliga praktiska möjligheter att — trots de befogenheter som tillkomma honom — i erforderlig omfattning tillvarata statens intressen.

Vid tidigare diskussioner och utredningar om justitiekanslersämbetets ställning och uppgifter har ämbetets tillsyn över ämbets- och tjänstemännen spelat en central roll. Enligt instruktionen förutsattes justitiekanslern skaffa material för denna uppgifts fullgörande framför allt genom inspektioner och genom granskning av myndigheternas årliga arbetsredogörelser. I intetdera avseendet har justitiekanslern under senare år kunnat vara verksam på ett effektivt sätt. Inspektionsverksamheten har kommit att ligga nere. En mera kvalificerad granskning av arbetsredogörelserna har icke heller medhunnits. Dessa ha för övrigt numera i allmänhet fått en sådan utformning, att de blivit otjänliga för sitt tänkta ändamål, och deras avgivande har på sina håll urartat till en meningslös slentrian.

Justitiekanslern har under sådana omständigheter blivit så gott som uteslutande hänvisad till att i fullgörandet av sin övervakningsuppgift behandla inkomna klagomål. Ämbetet har dock icke medhunnit att kontinuerligt avarbeta ens dessa ärenden, utan balansen av ärenden av detta slag har under senare år vuxit. Vid utlåtandet har fogats en tabell (*Bilaga 3*) som närmare belyser arbetets inriktning inom detta område. Av uppställningen framgår att blott i några få fall anmärkningar mot ämbets- och tjänstemän upptagits av justitiekanslern själv. En jämförelse med justitieombudsmansämbetets granskningsverksamhet är även belysande. Härvidlag må anföras följande siffror:

	Justitiekanslern		Justitieombudsmannen		S:a
	1953	1954	1953	1953	
	Klagomål och anmärkningar		Inkomna klagomål	Justitie- ombuds- mannens anmärkningar	
Ärenden mot tjänstemän vid					
domstolar, polis- och åklagar- väsendet samt exekutionsväsendet	84	62	244	82	326
fångvården, sinnessjukvården, medicinalväsendet i övrigt, alko- holistanstalter m. m.	36	26	156	3	169
förvaltningen i övrigt	18	33	91	19	110

Vid tidigare utredningar har vikt lagts vid att justitiekanslern effektivt fullgjorde den nu diskuterade övervakningsfunktionen. Framför allt har ansetts önskvärt, att han regelbundet förrättade inspektioner hos myndigheterna. 1937 års sakkunniga ansågo att hans inspektioner borde ha samma omfattning som justitieombudsmannens och att han sålunda liksom denne skulle inspektera myndigheterna en gång vart tionde år. Dessa skulle sålunda erhålla besök av en inspekterande — antingen justitieombudsmannen (militieombudsmannen) eller justitiekanslern — genomsnittligen vart femte år. Häri instämde 1945 års sakkunniga.

Justitiekanslerns förevarande uppgifter måste sålunda ses i sammanhang med justitieombudsmans- och militieombudsmansämbetenas motsvarande åligganden. Omfattningen av justitiekanslersämbetets inspektionsverksamhet kan icke bedömas fristående, utan hänsyn måste tagas till den inspektionsverksamhet som riksdagens ombudsmän företaga och vice versa. Då nu justitieombudsmansämbetet är föremål för utredning i förevarande avseende — därvid även hithörande militieombudsmansämbetet berörande spörsmål må upptagas — synes angeläget, att i detta sammanhang också justitiekanslersämbetets övervakningsuppgifter bliva föremål för bedömande. En samordning måste eftersträvas. Vid ett samlat övervägande kan t. ex. den frågan uppkomma, hur inspektionsverksamheten mellan

justitiekanslern och riksdagens ombudsmän bör fördelas; därvid kan en tänkbar utväg visa sig vara att de regelbundna inspektionerna i huvudsak läggas på de båda senare.

Uppenbart är emellertid att, huru än nämnda fördelningsspörsmål löses, staten måste på lämpligt sätt kunna öva tillsyn över sina ämbets- och tjänstemän. Denna uppgift kan icke helt överlätas på riksdagens organ. Denna fråga förtjänar största uppmärksamhet och blir desto betydelsefullare ju mera tjänstemännen tillväxa i antal. Därvid kan icke förbises, att tjänstemännen efter hand fått sig anförtrödda att avgöra allt flera både för staten och för medborgarna betydelsefulla angelägenheter. Det nuvarande tillståndet, då de i justitiekanslerns instruktion angivna tillsynsuppgifterna icke kunna fullgöras av denne, kan icke anses tillfredsställande.

I detta sammanhang bör också erinras om att justitiekanslern tid efter annan fått sig ålagd att företaga specialutredningar i särskilt invecklade och svårutredda ärenden, där oriktigt förfarande från någon ämbets- eller tjänstemans sida ifrågasatts. Det räcker att här erinra om t. ex. Unmans- och Högbroforsutredningarna. I vad mån ämbetet i fortsättningen kommer att belastas med dylika specialutredningar kan självfallet icke bestämt förutsägas, men det torde vara realistiskt att antaga, att likartade utredningar från och till komma att framstå som nödvändiga och då komma att läggas på justitiekanslersämbetet.

De övriga uppgifter, som åvila justitiekanslersämbetet, äro av inbördes mycket skiftande art. Det behöver blott erinras om vissa uppgifter med avseende å tryckfrihetslagstiftningens tillämpning, tillsynen över advokaterna, ärendena om förlängning av anhållningstider i spionerimål m. fl. liknande mål, ärendena om fullföljdstillstånd i folkpensioneringsmål och böteskonventionsärendena. Huvudsakligen rör det sig här om angelägenheter, vilka i andra länder, där ministerstyrelse finnes och sålunda justitieministern eller tjänstemän inom justitiedepartementet ha formell befogenhet att besluta, lagts på justitieministern eller hans underordnade. Då i vårt land beslutanderätten tillkommer Kungl. Maj:t, har man beträffande en rad sådana ärenden, vilka icke ansetts vara av den beskaffenhet att de av principiella hänsyn eller av lämplighetsskäl böra ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, i åtskilliga situationer icke funnit annan lämplig myndighet, till vilken avgörandet kunnat delegeras, än justitiekanslern. Åtskilliga av dessa ärenden äro måhända icke alltid av den beskaffenhet att de i och för sig skulle kräva en så kvalificerad behandling. Det är därför icke omöjligt att man vid närmare överväganden skulle kunna finna andra former för dessa ärendens avgörande och kunna överflytta dem på andra organ. Emellertid är det tillika med tanke på den allmänna utvecklingen sannolikt att nya grupper av ärenden då och då kunna uppkomma, vilka befinnas böra anförtros justitiekanslern.

Det visar sig sålunda vid en genomgång av justitiekanslerns olika arbetsområden, att ämbetet för närvarande har stora svårigheter att medhinna

sina viktiga arbetsuppgifter. Vidare kan det med fog antagas, att arbetsmängden icke kommer att inom något av områdena inom överskådlig tid i vart fall mera avsevärt minska. Fastmera förhåller det sig så, att det på flertalet områden — och på alla de viktigare — finnes ett latent behov av ökade insatser från ämbetets sida, vilket icke under nuvarande förhållanden kan tillgodoses. Redan nu är en utvidgning av arbetsuppgifterna förutsebar. Även om rent tillfälligtvis en lättnad i arbetsbördan kan uppstå på ett håll, komma omedelbart tillbakaskjutna uppgifter på andra håll att göra sig gällande och återigen öka denna. Det är exempelvis uteslutet, att justitiekanslern med nuvarande arbetsformer skulle — utan eftersättande av andra lika viktiga uppgifter — kunna vinna sådan lättnad i arbetsbördan, att han kan upptaga en inspektionsverksamhet av den omfattning som av tidigare utredningar förutsatts skola äga rum. Det kan nämnas, att justitieombudsmannen enbart för själva inspektionerna använder cirka fyra veckor om året, vartill kommer den tid, som åtgår för förberedelser och för allt det efterarbete, de vid inspektionerna gjorda iakttagelserna föranleda.

I själva verket har innehavaren av justitiekanslersämbetet på senare tid icke ensam förmått fullgöra de på ämbetet vilande åliggandena. Ämbetet har sålunda under senare år måst i avsevärd omfattning dubblas, såsom närmare framgår av de i *Bilaga 1* lämnade uppgifterna. I de där intagna siffrorna har tid för semester o. d. icke medräknats. I realiteten har därför ämbetet under åren 1951 och 1952 varit dubblerat under i huvudsak hela året. Denna förstärkning ledde då till — såsom kan utläsas av *Bilaga 2* — att vid 1952 års utgång balanserna kunnat avsevärt nedbringas. Trots att dubbling av ämbetet även sedermera tillgripits i avsevärd omfattning, särskilt under 1954, har dock icke därigenom kunnat förhindras, att balansen under detta år återigen på ett märkbart sätt vuxit.

Ämbetet har även i andra avseenden måst förstärkas, bl. a. genom särskilda föredragande och utredningsmän. Den för ämbetet i riksstaten använta ekonomiska ramen har också sprängts under de senaste budgetåren. För det sista budgetåret har sålunda, såsom nedanstående uppställning utvisar, anslagsposterna för ordinarie och icke-ordinarie personal överskridits med över $\frac{1}{3}$ av anslagssummorna.

År	Anslag (ordinarie och icke-ordinarie personal ävensom rörligt tillägg)	Använda medel
1948/49	106 200	103 200
1949/50	106 200	105 500
1950/51	115 300	133 600
1951/52	115 300	185 600
1952/53	149 100	188 500
1953/54	169 400	226 300
1954/55	169 400	
1955/56	190 000	

Den kroniska överbelastningen av justitiekanslersämbetet har även andra olägenheter med sig. Med hänsyn till den ställning justitiekanslern intar är det angeläget, att han får tillfälle att förskaffa sig insyn i olika statliga verksamhetsområden, att — såsom instruktionen säger — göra sig underlättad om lagskipningens tillstånd. Den press, varunder justitiekanslern för närvarande arbetar, utesluter varje möjlighet till initiativ av sådan art.

Av vad utskottet nu anfört torde på ett övertygande sätt behovet av en översyn av justitiekanslersämbetet ha klarlagts. Utskottet anser det icke vara försvarligt, att de betydelsefulla uppgifter, som tillagts ämbetet, icke kunna i allo fullgöras på grund av olämplig organisation och otillräckliga resurser. Därtill kommer, som ovan antytts, att tillkomst av nya och vidgning av gamla uppgifter synas sannolika. En utredning bör därför nu komma till stånd.

Utskottet tilltror sig icke att utan den begärda utredningen uttala någon mening om efter vilka linjer en lösning av de nuvarande svårigheterna är att söka. Utskottet kan emellertid icke underlåta att som sin mening framhålla, att det mellan de olika grupper av uppgifter som nu åvila justitiekanslern icke i och för sig föreligger något så nära samband, att dessa måste anförtros en och samma person. Uppgiften att vara kronans juridiske rådgivare, uppgiften att företräda kronans ekonomiska intressen och övervakningen av ämbets- och tjänstemännen å statens vägnar synas utskottet icke vara av så likartad beskaffenhet att de nödvändigtvis måste handhas av samme ämbetsman. Att de sammanförts hos justitiekanslersämbetet är beaktat av historiska skäl.

Den av utskottet förordade utredningen bör vara allsidig och förutsättningslös. Den bör avse justitiekanslersämbetets nuvarande arbetsuppgifter och vad därmed äger samband samt angeva den lämpliga organisatoriska ramen, inom vilken arbetsuppgifterna skola fullgöras.

Det synes utskottet angeläget, att en sådan utredning, som sett på längre sikt icke lär kunna undgås, företages snarast med hänsyn till att utredning för närvarande pågår om riksdagens ombudsmannainstitutioner. Som förut framhållits bör — liksom skedde vid utredningen 1937—1939 — en översyn av justitiekanslersämbetet företagas parallellt med motsvarande undersökningar beträffande justitieombudsmans- och militieombudsmansämbetena. Den faktiska dubblering av justitiekanslersämbetet, som provisoriskt anordnats i stor utsträckning under senare år, föranleder också önskemål om att en utredning som syftar till en mera stadigvarande ordning icke uppskjutes.

Under åberopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående de justitiekanslersämbetet åvilande arbetsuppgifterna och vad därmed äger samband samt angående den lämpliga organisationen för dessa uppgifters lösande.

Bilaga 1

Juridiskt utbildade befattningshavare hos justitiekanslersämbetet (inklusive t. f. justitiekansler) under åren 1948—1954

År	t. f. J. K. antal månader och dagar	F ö r e d r a g a n d e			
		Fasta		Extra	
		Byråchefer antal	1:e byrå- sekreterare el. byrådirektör antal	Heltid c:a mån.	Deltid motsv. heltid c:a mån.
1948	4 mån. 17 d.	1	1 ¹	4 mån.	12 mån. ⁴
1949	1 mån. 27 d.	1	1	8½ mån.	6 mån. ⁵
1950	2 mån. 25 d.	1½	1	14 mån. ²	5 mån.
1951	9 mån. 19 d.	2	1		2 mån.
1952	9 mån. 18 d.	2	1		2 mån.
1953	3 mån. 22 d.	2	1	8½ mån.	
1954	6 mån. 10 d.	2	1	4 mån. ³	

¹ Tjänstledig under 5 månader; särskild vikarie ej förordnad utan annat arbetsbiträde anlitat, se under rubriken extra föredragande.
² 2 personer.
³ Något mindre tjänstgöringstid än heltid (36 tim/vecka).
⁴ 3 personer.
⁵ 2 personer.

Anmärkning: Utöver ovan redovisad arbetskraft har justitiekanslersämbetet anlitat biträde dels för särskilda utredningar, verkställda på uppdrag av Kungl. Maj:t eller departementschef (telefonavlyssning i Kejneaffären, Haijbyärendet, Lundquistärendet m. fl.), dels för granskning av arbetsberättelser (årsarvode omkring 800 kronor), dels under de senaste åren för den rutinmässiga handläggningen av bötesärenden (månadsarvode 200 kronor).

Bilaga 2

Justitiekanslersämbetets arbetsbe-

År	Böteskonventionsärenden		Ö v r i g a											
	Ink.	Avgj.	Samtliga remisser			Lag- och författn.-remisser utl. avgivna	Kronomål			Tillsynsärenden ³				
			Ink.	Avgj.	Bal.		Ink.	Avgj.	Bal.	Ink.	Avgj.	Bal.	Åtal	Erinran
1948	22	—	202 ²	204	36	11	12	12	11	115	178	37	5	31
1949	2 101	1 807	187 ²	158	65	8	15	19	7	175	141	71	1	17
1950	1 694	1 989	216 ²	191	90	3	12	13	6	170	169	72	1	21
1951	850	861	212	226	76	6	20	18	8	217	203	86	1	22
1952	1 019	1 076	216	257	35	10	12	17	3	204	216	74	4	33
1953	1 120	1 080	227	212	50	7	15	9	9	218	210	82	2	29
1954 ¹	836	932	242	206	86	9	19	17	11	182	167	97	1	29

¹ Siffrorna för 1954 äro blott preliminära.

² För dessa år ha icke redovisats vissa från tiden före år 1948 härrörande, med JK:s tidigare åklagarfunktioner sammanhängande mål och ärenden, vilka slutligt avgjorts under åren 1948—1950 utgörande sammanlagt ett 20-tal.

³ Specificering å dessa ärenden för åren 1953—1954 se *Bilaga 3*.

lastning under åren 1948—1954

ä r e n d e n

Advokatärenden			Pensionsmål			Suppliker			Övriga ärenden			Summa ärenden ⁴		
Ink.	Avgj.	Bal.	Ink.	Avgj.	Bal.	Ink.	Avgj.	Bal.	Ink.	Avgj.	Bal.	Ink.	Avgj.	Bal.
80	66	14	4	4	—	114	117	1	105	182	9	518	646	107(53) ⁵
61	74	1	16	16	—	90	90	1	98	97	10	552	505	154(109)
81	69	13	3	2	1	84	84	1	108	109	9	590	553	191(144)
84	95	2	8	9	—	15	15	1	81	82	8	622	633	180(97)
120	103	19	5	5	—	4	5	—	73	74	7	630	672	138(89)
97	105	11	6	5	1	1	1	—	64	68	3	627	609	156(89)
116	127	—	18	19	—	—	—	—	54	51	6	631	587	200(137)

⁴ Här äro icke medtagna suppliker samt under 2) angivna ärenden. Supplikerna ha numera praktiskt taget upphört, och deras redovisande i tabellen skulle på grund av den ringa arbetsbörda de medfört ha förryckt statistiken.

⁵ Siffrorna inom parentes ange summan av de ärenden som äro beroende på handläggning av JK och ej av annan myndighet (till följd av remiss eller eljest).

*Specificering å tillsynsärenden hos justitiekanslersämbetet under
åren 1953—1954*

	Inkomna klagomål		Anmärkingar av J. K.		Summa	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
Ärenden mot tjänstemän vid						
domstolar	35	27	2	2	37	29
polis- o. åklagarväsendet	42	26	1	1	43	27
exekutionsväsendet	4	6	—	—	4	6
	81	59	3	3	84	62
fångvården	10	7	—	—	10	7
sinnessjukvården	22	17	—	—	22	17
medicinalväsendet i övrigt	3	2	—	—	3	2
alkoholistanstalter, arbetshem, yrkes- skolor o. d.	1	—	—	—	1	—
	36	26	—	—	36	26
förvaltningsdomstolar	—	1	—	—	—	1
taxeringsmyndigheter	4	1	—	—	4	1
länsstyrelser	4	6	2	2	6	8
centrala verk m. m.	3	19	1	—	4	19
kyrkliga myndigheter	1	3	—	—	1	3
länsnämnder	3	1	—	—	3	1
	15	31	3	2	18	33
militärväsendet	5	7	—	—	5	7
kommunala myndigheter, barna- vårdsnämnd o. d.	3	6	—	—	3	6
överförmyndare	1	—	—	—	1	—
fattigvårdsnämnd o. d.	2	—	—	—	2	—
nykterhetsnämnd	2	—	—	—	2	—
hälsovårdsnämnd	1	2	—	—	1	2
andra kom. myndigheter	—	1	—	—	—	1
	9	9	—	—	9	9
Tryckfrihetsfrågor	15	16	—	—	15	16
Ärenden avseende:						
advokater	5	1	—	—	5	1
andra organ o. enskilda	38	24	—	—	38	24
Orediga klagomål	8	4	—	—	8	4
Summa	212	177	6	5	218	182